

en hel anden Dag i Ugen som Fridag for Arbejderne end just Søndagen. Jeg anfører det udtrykkelig, fordi jeg vil gardere mig imod ved Behandlingen af dette Forslag — jeg har tidligere været Medlem af Udvalget — at jeg skulde være med til i og for sig at ville værne om denne Helligdagsfred. Jeg bekjender mig til den Anskuelse, at i det Hele Religionen, alle religiøse Handlinger og, hvad der hører med til den religiøse Kultus, meget godt kan bestaa, uden at Staten værner om dets Fred. Der kan f. Ex. meget godt prædikes i Kirkerne og foretages religiøse Handlinger, uden at man derved indskrænker andre Menneskers Frihed til at foretage sig, hvad de ville paa samme Tid. Jeg tror, at mange ærede Medlemmer ere enige med mig i den Anskuelse, og at det stemmer med mange andre frifindede Menneskers Anskuelser her i Landet, at Religionen og den religiøse Kultus ere Ting for sig, som man ikke behøver at værne ved saadanne Midler, som bidrage til at indskrænke andre Menneskers Frihed. Jeg kunde derfor ikke være med til dette Forslag, hvis det gik ud fra, at der derved skulde gives en mere garderet Stilling over for Folketirken og dens Kultus. Jeg har ogsaa den Grund til at bemærke dette, at man ved den Anskuelse, som her er yttret fra forskjellige Sider om, at der ikke om Søndagen maatte arbeides, at Værtshusene skulle lukkes o. s. v., meget let kommer til at indføre, hvad der ogsaa er nævnt her, nemlig den engelske Søndag, hvilken i sin Rod er en pietistisk Søndag og ingenlunde i Følge sin Tante søger sin Støtte og Grund i, at de arbejdende Klasser kunne naae større Frihed, og dog tror jeg ikke, at det egentlig skulde være dette Thing eller i det Hele taget Befolkningens Tanke, at man skulde gaa til større og mere pietistiske Indskrænkninger af Søndagen, end de, vi hidtil have haft. Det kunde imidlertid blive Følgen af en saadan Betragtning som den, der gaar ud paa f. Ex. at lukke Værtshusene. Jeg er meget mod det Drifteri, den Spirituosjanthelse, der finder Sted her i Landet, men jeg maa slutte mig til det ærede Medlem, der for Diebliffet sidder ved Siden af mig (Vertelsen, Weile Amts 5te Valgkreds), i den Anskuelse at det vilde være en ganske mærkelig Ide, om man lukkede Værtshusene om Søndagen og forbyd Arbejderne at drikkeøl just den Dag, da de have fri og f. Ex. skulle i Skoven, medens man tillader dem de andre 6 Dage at drikke saa meget, de ville. Det var maasse ogsaa ironisk udtrykt af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 9de Valgkreds (Chr. Jensen), hvad han sagde om Værts-

husenes Lukning. Det var maasse ikke tydelig udtrykt, men jeg forstod det som Front, at det var en Form, hvorunder det ærede Medlem angreb Loven, men at det i Virkeligheden ikke var hans Mening. Altsaa dette med Hensyn til Titelen; jeg tror, at det har mere vidt rækkende Betydning end ellers, og jeg vil ønske det forandret, hvis Forslaget skal føres videre; thi skulle vi overhovedet have dette Forhold forandret, saa vil jeg for mit Vedkommende være med til at indskrænke Helligdagene. Det er jo bekjendt, at vi have flere Helligdage, end der findes noget andet Sted i Verden, og disse Andenhelligdage, som ere indførte vilkaarlig her i Landet, svare i Virkeligheden ikke til Noget, der har Rod i Befolkningens Temperament eller religiøse Forestillinger. — Jeg skal dog endnu gjøre en Bemærkning med Hensyn til, hvorledes det tidligere Udvalg har arbejdet, uden at jeg iøvrigt — hvad der jo er forbudt — skal komme ind paa Detailler desangaaende. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem for Frederiksborg Amt 4de Valgkreds (Holch) havde ganske Ret i den Fremstilling, han gav deraf, naar han sagde, at der havde været en vis Enighed til Stede i Udvalget om her til Thinget at indstille dette Spørgsmaal om Butikernes Lukning, eller Lignende. Forholdet i Udvalget var netop saaledes, at vi overfor Forslagsstilleren vare saaledes stillede, at det netop var Arbejderne her i Byen og paa Landet, der kom an paa. Men overfor Arbejderne paa Landet var der i Udvalget en Stemning, der gik ud paa, at det var vanskeligt i og for sig at statuere Noget om dette Forhold. Det glædede mig meget, hvad der blev yttret fra det ærede Medlem for Ribe Amt 3die Valgkreds (Bust), at han sympathiserede i høi Grad med denne Tanke, men det forekommer mig, at der i Udvalget var Folk, der vare vel kjendte med Landbrugsforhold, der stod saaledes, at de mente, at det var saadanne Forordninger, som i Diebliffet ikke kunne honoreres; det forekommer mig, at det ærede Medlem for Weile Amts 1ste Valgkreds (Dusen) var inde paa noget Lignende. Der var saaledes med Hensyn til Landbrugsforhold den Gang ingen Enighed i Udvalget, og man vovede ikke at komme her ind i Salen med Hensstillinger i den Henseende. Hvad dernæst Arbejderne i Byerne angik, saa var man ogsaa med Hensyn til Fabrikker og fabrikmæssig drevne Virksomheder saaledes stillet, at der heller ikke her var nogen Mulighed for at faae Høre i Udvalget med i den Retning, og man var altsaa fjernt fra det, der var Kjernen i hele Forslaget, nemlig Arbejdernes Søndagsfrihed, hvormed